

Verslag overlegorgaan Nationaal Park Schiermonnikoog van 21 april 2022

Aanwezig: de heer G. Korten (Vitens), mevrouw I. van Gent (gemeente Schiermonnikoog), de heer M. Hagen (Vereniging Boerenbelang), de heer A. Berkhuisen (voorzitter), de heer J. de Vries (secretaris), de heer M. Fennis (Natuur en Vogelwacht), mevrouw N. Broekstra (SOV), de heer G. Vriens (provincie Fryslân), de heer J. Visser (Rijkswaterstaat), de heer A. Kok (Natuurmonumenten)

Afwezig met kennisgeving: de heer D. Hoogland (provincie Fryslân), de heer B. de Winter (Wetterskip Fryslân), mevrouw E. Scholtens (Natuurmonumenten), de heer G. Coenraads (Rijkswaterstaat), mevrouw F. Venselaar (gemeente Schiermonnikoog)

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

Er zijn afmeldingen van de heren Hoogland, De Winter en Coenraads en mevrouw Scholtens. Afgezien van het Wetterskip is voor de overige leden een vervanger aanwezig.

Onze gasten vanavond zijn Anne Meijer van de provincie Fryslân en Teke Hettinga van Vitens. Zij zullen bij de agendapunten 8 resp. 9 een presentatie houden.

Een speciaal woord gaat naar Theun Miedema die ons gaat verlaten. Hij gaat met pensioen. De heer Berkhuisen spreekt zijn dank uit voor het gedegen werk dat de heer Miedema heeft gedaan en overhandigt hem een cadeau namens het overlegorgaan.

De heer Miedema zegt blij te zijn dat er tijdig een opvolger gevonden is. Hij heeft zijn werk goed kunnen overdragen aan de heer De Vries. De heer Miedema wenst allen veel succes, met het Nationaal Park Nieuwe Stijl en andere onderwerpen. Geniet van het leven!

De nieuwe secretaris, de heer De Vries, wordt voorgesteld.

Vaststellen agenda:

- de punten die tijdens de publieksavond aan de orde zijn gekomen worden bij de desbetreffende onderwerpen op agenda besproken;
- gaswinning boven Schiermonnikoog komt aan de orde bij mededelingen;
- mevrouw Van Gent doet het verzoek om in vervolg de vergadering te beginnen met de presentaties, dit is mogelijk plezierig voor de toehoorders.

2. Verslag 25 november 2021

Er zijn geen opmerkingen. Het verslag wordt vastgesteld.

3. Mededelingen leden OO

a. Landelijke evaluatie Nationale Parken en nieuw beleidskader Nationale Parken LNV

De voorzitter meldt dat er een evaluatierapport over de Standaard van de Nationale Parken is verschenen, opgesteld door Twynstra&Gudde. Het evaluatierapport staat op de website van de Rijksoverheid. De aanleiding voor de evaluatie is dat het landelijke programma Nationale Parken dit jaar afloopt. Een van de uitkomsten van de evaluatie is dat de criteria en ambities van de zgn. Standaard voor de Nationale Parken op een te abstract niveau zijn geformuleerd en voor meerdere uitleg vatbaar zijn. Ze zijn hooguit richtinggevend. De Standaard

heeft geen formele status. Twynstra&Gudde adviseert het ministerie van LNV te komen met een helder beleidskader en structurele financiering voor de Nationale Parken. Het ministerie van LNV is van plan dit jaar een nieuw beleidskader voor de Nationale Parken te maken. Het is op dit moment nog onduidelijk of er structurele financiering vanuit het Rijk voor de Nationale Parken zal komen.

b. Windpark ten noorden van de Waddeneilanden en kabels en leidingen

Mevrouw Van Gent vertelt dat ten aanzien van de kabels de oostroute opnieuw wordt onderzocht. Minister Jetten heeft nieuwe windmolenparken aangekondigd. Het ministerie zit nu op de lijn de oostelijke route in een keer goed te gebruiken. Er is ook overleg met Duitsland hierover. Je kan het maar één keer goed doen. Maandag a.s. gaat de minister in gesprek met de provincies Groningen en Fryslân en de gemeentes Het Hogeland en Schiermonnikoog. Ook de cumulatieve effecten worden aan de orde gesteld.

De heer Kok bevestigt dat men naar de oostroute aan het kijken is, ook naar alternatieven die enkele jaren geleden onbespreekbaar waren.

De heer Visser merkt op dat, nu de oostelijke route in beeld is, de regie meer bij het ministerie ligt en minder bij RWS.

Mevrouw Van Gent voegt nog toe dat er vanavond een online voorlichtingsbijeenkomst is over het programma aansluiting wind op zee (PAWOZ)-Eemshaven. De gemeente heeft gevraagd om de bijeenkomst op te nemen.

Gaswinning boven Schiermonnikoog

Helaas heeft Duitsland besloten dat de gasboringen boven Schiermonnikoog-Borkum mogen plaatsvinden. Het zou volgens mevrouw Van Gent beter zijn om deze periode te gebruiken voor andere, duurzame energiebronnen. Ook dit wordt met de minister besproken. Een lichtpuntje is dat de burgemeester van Borkum tegen deze boringen is. Acht burgemeesters, vijf uit Nederland en drie uit Duitsland, hebben enige tijd geleden al aangegeven tegen deze boringen te zijn.

Zandsuppletie

De heer Visser merkt ten aanzien van de uitgestelde zandsuppletie op dat er nog een actiepoint ligt om daar nadere afspraken over te maken. Suppletie op Schiermonnikoog staat niet meer in het suppletieprogramma. Na de zomer vinden bestuurlijke gesprekken plaats over het verleggen van de basiskustlijn. Deltares doet momenteel nader onderzoek naar hoeveel zand er natuurlijk aanspoelt. Of we voor 2028 toch nog iets moeten gaan doen? Dit moet meegenomen worden in het nieuwe beheer- en inrichtingsplan.

4. Ingekomen en uitgaande stukken

a. Overzicht ingekomen en uitgaande stukken

Er zijn geen opmerkingen.

b. Artikel Natuurdagboek

De heer Vriens zegt dat het artikel een verkeerde indruk wekt. Grote grazers verdringen de kleine niet, maar helpen ze juist.

5. Jaaroverzicht 2021 Communicatie en Educatie

De heer Fennis vraagt aandacht voor de cursus Gastheer van het Nationaal Park. Mevrouw Michels licht toe dat we dit najaar, met hulp van een HBO-stagiaire, een nieuwe gastheerschapscursus zullen organiseren. De nieuwe gastheren zullen dan in januari 2023 opgeleid zijn.

Het jaaroverzicht 2021 wordt vastgesteld.

6. Stand van zaken

a. Uitvoering beheer en inrichtingsplan

Tijdens de publieksavond is de vraag gesteld of uitgevoerde beheermaatregelen het gewenste effect hebben. De heer Kok reageert hierop dat er wel degelijk monitoring plaatsvindt. De heer Vriens voegt hieraan toe dat de

evaluatie van het Natura2000 beheerplan aanstaande is. Verder zijn er de broedvogelmonitoring en vegetatiekartering. Monitoring valt onder verantwoordelijkheid van de provincie in het kader van de Natura2000 beheermaatregelen. Afgesproken wordt om de rapportages van monitoringsonderzoeken beter beschikbaar te maken. Deze moeten onderdeel zijn van de agenda van de werkgroep Beheer en Communicatie en het Overlegorgaan.

b. Eilanddeal en project biodivers boeren

De heer Hagen geeft een update van het proces. Eind december zijn de koeien in aantal gereduceerd. Het actieplan realisatie streefbeeld is afgerond en ter goedkeuring ingediend bij de provincie. Nu richten de boeren zich op de uitvoering ervan. Alle boeren hebben voor dit jaar eigen keuzes gemaakt in de vrijwillige aanvullende maatregelen. Volgend jaar volgt. De nadruk ligt nu op het bemesten met vaste mest. Achter de schermen is veel gebeurd. Het project reststromen is afgerond. De boeren zijn nu in gesprek hoe dit verder kan worden vormgegeven. De kaaswinkel draait goed, ook op het vasteland wordt volop verkocht. Inmiddels is bijna twee ton melk tot kaas verwerkt.

c. Kattenwerkgroep

Onder het voorzitterschap van de heer Berkhuisen is het proces om verwilderde katten te vangen vlot getrokken, vertelt de heer Fennis. Het project is gestart, er is subsidie ontvangen en tot dusverre zijn de reacties voornamelijk positief. Het doel van het project is om zoveel mogelijk katten weg te vangen en ervoor te zorgen dat er geen nieuwe verwilderde katten bij komen. Tot op heden zijn er 15 katten gevangen en naar de opvang aan de vaste wal getransporteerd. Het vangen is nu gestopt vanwege het broedseizoen. Gedurende de zomervakantie zal de Rijksuniversiteit Groningen cameravallen plaatsen, om opnieuw te inventariseren waar de katten zitten. De heer Fennis doet een oproep om het team van kattenvangers te versterken. Tot slot vraagt hij aandacht voor het wetenschappelijk artikel van Jasja Dekker en Chris Smit dat bij de vergaderstukken is meegezonden.

d. Wij&Wadvogels

Tijdens de publieksavond is zorg uitgesproken over aanlandingen van kanovaarders en loslopende honden bij de jachthaven. De heer Kok reageert hierop dat loslopende honden überhaupt een probleem is op het eiland. De gemeente communiceert op dit moment hierover. In 2021 zijn er circa 20 processen verbaal opgemaakt. Ten aanzien van de kanovaarders zegt hij dat er wordt gekeken naar een specifieke aanlandingsplaats, niet bij een hoogwatervluchtplaats.

De heer Visser zegt dat Rijkswaterstaat verschillende opvattingen heeft over het plan bij de jachthaven. De zorgen en bedenkingen zijn op papier gezet en zijn bij projectteam ingebracht. Hij doet een oproep aan het projectteam om de zorgen en bedenkingen goed mee te nemen in de verdere uitwerking van het plan. Het gaat om zowel inhoudelijke als procesmatige zorgen. De heer Kok geeft aan dat er een spanningsveld is dat de oppervlakte wadplaten niet mag verminderen. Als je kwelder aanlegt dan snoep je daarmee wadplaatoppervlakte op. Dit is op hoger niveau Waddenzeebreed ter discussie gesteld. We blijven hierover met elkaar in contact.

7. Ambitieplan / Beheer- en inrichtingsplan

De voorzitter vertelt dat het proces voor het opstellen van het nieuwe beheer- en inrichtingsplan vertraging heeft opgelopen. Hiervoor zijn meerdere oorzaken te benoemen, zoals onder andere het vertrek van de secretaris en een van de projectleiders, de persoonlijke omstandigheden van de voorzitter en corona. Daarnaast is gebleken dat een goede regie werd gemist en dat de aanpak van de brede welvaart en SDG's meer begeleiding nodig heeft dan we kunnen bieden. De voorzitter geeft aan dat het erop neer komt dat er even pas op de plaats gemaakt moet worden. Het project is 'on hold' gezet om de balans op te maken. Hij stelt voor om het huidige BIP+ nog een jaar door te laten lopen, om daarmee onszelf tijd te gunnen om een nieuw BIP op te stellen. De landschapsbiografie is wel bijna gereed. Een vervolgstap zou kunnen zijn om drie of vier concrete thema's benoemen en die in het BIP verder uit te werken.

Mevrouw Van Gent reageert hierop dat een memo over de voortgang worden gemist. Eilanders willen graag vragen en suggesties meegeven, maar weten bij agendapunten soms niet waar het over gaat als er geen memo bij zit. Er is behoefte aan een nieuw BIP en aan uitleg over de manier waarop eilanders zullen worden betrokken. Hoe zorg je ervoor dat ze kunnen meepraten, weten in welke fase het zit, hoe het proces verder gaat? Er zijn handvatten nodig om te kunnen participeren, om eilanders breder te betrekken. Vanuit publieksavond was dit een belangrijk punt.

Het is goed om pas op de plaats te maken, zegt de heer Kok. Het bestaande BIP is nog vrij actueel, we komen hierdoor nu niet in een vacuüm terecht.

De heer Berkhuisen vat samen dat het huidige proces niet wordt voortgezet, dat er een nieuw plan van aanpak komt met aandacht voor de participatie van bewoners, waarbij het zgn. burgerberaad een mogelijke werkwijze is. Het Overlegorgaan stemt in met het verlengen van het huidige BIP+ met een jaar.

8. Dijk- en duinversterking / gebiedsgerichte aanpak Schiermonnikoog Nieuwe Stijl

De heer Meijer van de provincie Fryslân houdt mede namens Wetterskip Fryslân een presentatie over de gebiedsgerichte aanpak Schiermonnikoog. De aanleiding van deze aanpak is de waterveiligheidsopgave in het kader van het hoogwaterbeschermingsprogramma onder regie van het Wetterskip Fryslân. De gebiedsgerichte aanpak zit nu nog een opstartfase. Het richt zich op fysieke projecten, op afstemming tussen deze projecten en integraliteit. De meerwaarde is dat er overzicht is van de ontwikkelingen en dat er koppelkansen gesignaleerd worden. Bovendien kunnen communicatieprocessen beter op elkaar afgestemd worden. *(De presentatie van de heer Meijer is verzonden aan de leden van het overlegorgaan en beschikbaar op de website van het Nationaal Park, red.).*

Op een vraag uit het publiek antwoordt de heer Meijer dat in dit stadium nog niet te zeggen valt hoe de dijk aangepast zal worden. Ook is nog niet duidelijk of dit binnendijs of buitendijs zal gebeuren. Ook wordt de vraag gesteld of het door de veelheid van projecten niet te ingewikkeld gemaakt wordt. De voorzitter zegt dat er veel opgaves te doen zijn. Het is goed om projecten op elkaar af te stemmen, maar houd het wel pragmatisch.

De heer Visser merkt op dat een dergelijk omgevingsproces op Ameland vanuit het Wetterskip zeer zorgvuldig was. Er waren veel partijen bij betrokken.

9. Toekomstbestendige drinkwatervoorziening

Teke Hettinga van Vitens houdt een presentatie over de opdracht voor het toekomstbestendig maken van de drinkwatervoorziening. De aanleiding hiervoor is de groeiende vraag naar drinkwater. Naar verwachting zal over enkele jaren de vergunning (totaal 200.000 m³/jr) overschreden worden. *(De presentatie van mevrouw Hettinga is verzonden aan de leden van het overlegorgaan en beschikbaar op de website van het Nationaal Park, red.).*

Vanuit het publiek wordt de vraag gesteld wat de invloed van de eilander koeien is. Een koe onttrekt immers evenveel water als een mens. Mevrouw Hettinga antwoordt dat de invloed ten opzichte van 300.000 toeristen per jaar te verwaarlozen is.

Ook wordt de vraag gesteld of gaswinning bij Ternaard invloed zal hebben op de drinkwaterwinning. Als de bodem daalt, dan heeft de drinkwaterwinning daar effect van.

Mevrouw van Gent adviseert om ook elders te kijken, mogelijk zijn er elders best practices. Zij maakt de aanwezigen er ook nog even op attent dat er een subsidieregeling is voor regentonnen.

10. Financiën beheerstichting NP Schiermonnikoog

a. Jaarrekening 2021 en b. Toelichting jaarrekening 2021

Uit de jaarrekening valt op te maken dat de liquide middelen toenemen met €50.000,-. Dit houdt verband met de subsidie voor Nationale Parken Nieuwe Stijl.

De jaarrekening wordt vastgesteld met dank aan de penningmeester.

c. Gewijzigde begroting 2022 en d. Toelichting gewijzigde begroting 2022

Er zijn geen opmerkingen. De wijziging van de begroting wordt vastgesteld.

11. Rondvraag

Vragen gesteld tijdens de publieksavond:

- Hoe staat het met het uitzetten van konijnen? De heer Kok zegt dat Natuurmonumenten een proef wil doen, maar eerst de ervaringen van Ameland en Vlieland wil afwachten. Mocht Natuurmonumenten besluiten konijnen uit te zetten, dan zal eerst een plan gemaakt worden dat aan het overlegorgaan zal worden voorgelegd.
 - Er gaan geruchten over een groter Nationaal Park van de drie Friese Nationale Parken. Wat is daarvan waar? De voorzitter licht toe dat er in het projectplan Nationale Parken Nieuwe Stijl is opgenomen om te kijken naar de verbetering van de samenwerking tussen de drie Nationale Parken van de Wadden. Dat zijn NP Schiermonnikoog, NP Lauwersmeer en NP Duinen van Texel. We zijn alert en zullen dit bij een volgende vergadering agenderen.
 - Natuurmonumenten heeft samen met de Maag Lever Darm Stichting subsidie ontvangen van de Nationale Postcode Loterij om toiletvoorzieningen in drukbezochte natuurgebieden aan te brengen. Kan er een mobiel toilet komen bij de Kobbeduinen? De heer Kok reageert hierop dat in het BIP vermeld is dat dit gebied puur natuur is. Natuurmonumenten is niet van plan dit op deze locatie te doen. Los van een locatie kunnen we erover praten.
 - Mevrouw Van Gent heeft vraagt het secretariaat om in vervolg een annotatie of korte memo bij ieder agendapunt te voegen.
 - Uit de publieksavond is ook naar voren gekomen dat het op prijs wordt gesteld als de vertegenwoordigers uit het overlegorgaan bij de vergaderingen aanwezig zijn. Mocht de vertegenwoordiger verhinderd zijn en er komt een vervanger, dan dient hij/zij op de hoogte te zijn van de ontwikkelingen.
- Mevrouw Broekstra zegt dat de ontwikkelingen van de oostelijke Waddenzee snel gaan. Het baggerplafond is vrijwel bereikt en er zijn zorgen over de bereikbaarheid van het eiland. Zij zou hierover graag meer informatie krijgen. De heer Visser antwoordt dat er heel veel gebaggerd wordt. Rijkswaterstaat moet kijken waar ze dit kunnen reduceren. Specifiek over Schiermonnikoog zullen ze dit najaar een presentatie geven over de ontwikkelingen en de toekomstige bereikbaarheid van het eiland.

12. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering.

5 mei 2022 - MM